

Beretning 2023

Albertslund Verdensmål Center

I Verdensmål Centeret hjælper vi borgere og boligområder med affaldssortering, vand- og energibesparelser, med grønne forbrugsvaner, økologi, genbrug, biodiversitet, klima, med Verdensmål og Hverdagsmål og i det hele taget med omstillingen til bæredygtighed.

Vi vil 10 % mere natur og 500.000 nye træer. Vi har vores egen miljøskole, udvikler nye ideer og styrker fællesskabet i byen. Vi informerer, dyrker netværk og udfører konsulentvirksomhed.

Vi er din medspiller, når du vil gøre din hverdag og Albertslund lidt mere bæredygtig.

På vej mod Det bæredygtige Albertslund i 2023

Verdensmål Centerets (AVC) formål er, at Albertslund skal være bæredygtig. Årsberetningen fortæller i korte tekster og billeder om arbejdet med udgangspunkt i de 6 Verdensmål, vi prioriterede i 2023:

* Forord: Nogen skal gøre det!	side 3
* Mål 7 ”Energibesparelser og Vedvarende energi” (<i>særlig fokus 2023</i>)	side 4
* Mål 6 ”Rent Vand”	side 6
* Mål 11 ”Bæredygtige Lokalsamfund”	side 11
* Mål 12 ”Ansvarligt forbrug”	side 15
* Mål 13 ”Klimaforebyggelse og Klimatilpasning”	side 19
* Mål 15 ”10% mere natur”	side 21
* Kulturøkologisk Forening	side 27
* Økonomi og medarbejdere	side 29
* Handleplan 2024	side 30
* Bestyrelse og ansatte	side 31

Verdensmålene er vores redskab

De 17 Verdensmål er vores redskab til at skabe den bæredygtige by. Vi har især arbejdet med de seks Verdensmål, der ligger tættest på os: Rent Vand (6). Bæredygtig Energi (7). Bæredygtige Lokalsamfund (11). Ansvarligt forbrug (12). Klima (13). Livet på Land (15).

De to vigtigste er Klima og Livet på Land. Dem har vi haft særlig fokus på hvert år.

De 4 andre har vi haft særlig fokus på et år ad gangen. I 2023 var det Bæredygtig Energi.

Pga. kommunalbestyrelsens besparelse i vores budget vil vores udgangspunkt fra og med 2024 være de takstfinansierede områder - Rent Vand, Bæredygtig Energi og Ansvarligt Forbrug.

Nogen skal gøre det!

Albertslund står overfor store udfordringer økonomisk, socialt, miljømæssigt. Løsningerne går hånd i hånd med den grønne omstilling: Lavere ressourceforbrug, bedre sortering, mere genbrug, vedvarende energi, klimasikring, flere træer og en robust natur er alt sammen med til at skabe stabilitet, tryghed og ikke mindst en bedre økonomi, så vi har midler til at håndtere udfordringerne.

Bare se på vores vandregninger. Fordi vi i Albertslund er gode på at spare på vandet, har vi i en årrække tilsammen sparet i størrelsesorden 5 millioner kroner om året. Læg dertil besparelserne på varme, el, affald og nyindkøb. Der er penge i grøn omstilling!

Og i stedet for oversvømmelser og vandskader, investerer vi i regnvandsbassiner og Våde Enge. Vi planter træer, der køler byen, sikrer grundvandet, skaber en rigere natur, opsamler CO₂, giver friskere luft og bedre fysisk og psykisk sundhed. Jo, den grønne omstilling har mange kvaliteter, men den kommer desværre ikke af sig selv. Nogen skal gøre det!

Verdensmål Centeret er byens redskab til den grønne omstilling i civilsamfundet. I 2023 kom vi langt omkring med vand, varme, affald, natur, klima, fællesskab, information og uddannelse. Det vidner denne beretning om. Men vi blev også ramt af en hammer, da kommunalbestyrelsen besluttede at beskære os med kr. 550.000, så vi måtte nedlægge en stilling og indskrænke vores arbejdsfelt. Man kan mene, at det er synd for Verdensmål Centeret, men det er, hvad det er. Det virkelige problem er byens. For som nævnt kommer den grønne omstilling ikke af sig selv. Nogen skal gøre det!

Verdensmål Centerets bestyrelse har derfor øjnene rettet mod at få rejst nye midler til Centeret i 2024 – ikke for Centerets skyld, men for byens grønne omstilling!

Tove Jensen
Bestyrelsesformand Albertslund Verdensmål Center

7 BÆREDYGTIG ENERGI

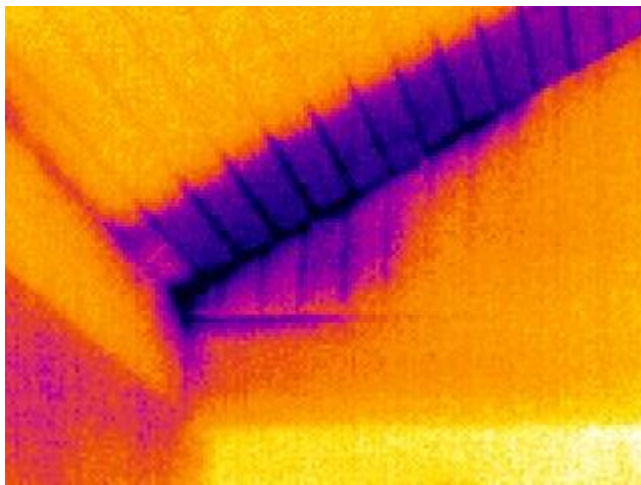

Mål 7: Energibesparelser og Vedvarende energi

Opgaven er at gå fra fossile brændsler til bæredygtig energi. Skal det lykkes, skal vi bruge mindre energi, for udbygningen af vedvarende energi kan ganske enkelt ikke følge med, hvis verden bare øger energiforbruget, som den plejer. I vores virkelighed tænker vi derfor målet som ”Energibesparelser og Vedvarende energi”. Målet havde vores særlige fokus i 2023.

Også i Albertslund er forudsætningen for Vedvarende energi et lavere energiforbrug. Det er derfor, vi skal have Lavtemperatur Fjernvarme med udgangen af 2025. Det betyder, at vores bygninger skal kunne klare sig med 60 grader varmt fjernvarmevand. Det vil give en enorm energibesparelse i både bygninger og i selve varmesystemet – hvor varmetabet fra rørene i jorden vil blive minimeret.

Energiforsyningen i vinteren 2022-23 var særlig udfordret pga. krigen i Ukraine. Derfor fortsatte vores energisparekampagne sammen med Varmeværket lige ind til foråret, bl.a. med 13 artikler til AP, to til beboerbladene, 45 hjemmebesøg med termograferinger og energitjek, undervisning af tre skoleklasser, hjemmesidehistorier og udstillinger.

Energitjek. Kuldebroerne er til at få øje på når vi er rundt med vores termografikamera. Men ellers er vores indtryk, at de fleste har ganske godt styr på at spare på el, vand og varme – selvom der hos de fleste alligevel stadig er noget, der kan optimeres. Eksempelvis ser vi, at folk har forstået at termostater i samme rum skal stå på det samme, MEN det er altså kun, hvis termostaterne fungerer ens! Gør de ikke det, er det bedre at gå efter, at radiatorerne er varme i toppen og kolde i bunden.

Energimålere. Som supplement til hjemmebesøg, udlåner vi de såkaldte SparOmetre, så man selv kan tjekke sine apparaters elforbrug.

Brusebadet er et sted, man umiddelbart forbinder med vandforbrug og ikke med energiforbrug. Men det er begge dele. Badevandet er jo ikke koldt, når vi bader. Det er opvarmet, og næsten halvdelen af udgiften til brusebadet er prisen på opvarmningen. Sparer du derfor på vandet, sparer du også på varmen – og omvendt. De unge bader længst (8 minutter pr. bad). Ældre over 55 (5½ minut pr. bad).

En ung pige fortalte os, at hun bader 45 minutter om dagen. Da vi fortalte hende, at det koster 15.000 kr. om året, svarede hun, at hun skam ikke betaler for det, for hun bor hjemme...

Få nu luftet ud. Når man sparer på varmen, skal man være ekstra opmærksom på fugt, skimmel og udluftning. Det kan virke ulogisk at lukke den varme luft ud og få den kolde luft ind, når nu vi skal spare på varmen, men det er nødvendigt, og faktisk ikke så dyrt, som man umiddelbart skulle tro. For den kolde, tørre ude luft indeholder ikke meget stof, derfor er den let at varme op.

Mere udluftning. I det hele taget varmede vi i 2023 op til en indsats i forhold fugt og skimmel. I Albertslund er mange boliger plaget af fugt og skimmel. Det kræver ekstra opmærksomhed på udluftning. Bl.a. holdt vi oplæg for VA's "Verdensmål Udvalg" og hjælp på sidelinjen, da der blev husstandsomdelt fugtmålere i Hyldebjergområdet. Indsatsen følges op med yderligere initiativer i 2024.

Skal din næste bil være en el-cykel? At spare brændstof er bare lettere sagt end gjort, når bilen står kalder på en, når man skal på arbejde eller køre ærinder. Det er her el-cyklen kommer ind i billedet. Cyklister er sundere og har mere energi, de kan bedre koncentrere sig – og så sparer de penge og gør godt for miljøet. Elcyklens fordele synliggjorde vi bl.a. på Grøn dag med en udstilling og en cykelquiz.

En blomst for at spare på energien.

Som afslutning på vinterens energisparekampagne tog vi i A-centeret med forårsblomster, for at sige tak til alle der havde udvist samfundssind og sparet på energien.

Mål 6: Rent Vand

Det bliver vanskeligere og vanskeligere at skaffe rent og rigeligt drikkevand. Udfordringen er forurening og klimaforandringer. Opgaven er derfor at passe bedre på vandet i hele kredsløbet. Altså før vi bruger det (beskytte grundvandet), når vi bruger det (vandbeparelser) og efter vi har brugt det (renere spildevand).

I Albertslund har vi både velfungerende toiletter, håndvaske og ikke mindst adskilte spildevandskloakker, derfor har vi tilladt os at stramme Verdensmålet op til "Rent vand".

Selvom Vridsløselille vandværk er byens største, er det for lille og for gammelt, vandet er for sårbart og det vil være for dyrt at etablere et blødgøringsanlæg. Derfor ser vi ind i en lukning af det. I stedet er planen, at HOFOR etablerer nye borer i Vestskoven, så der i Albertslund fortsat indvindes drikkevand, og vi ikke kunne "bruger andres". AVC er med i dialogen om den nye indvinding, lige som vi er med omkring de nye planlagte Våde enge i Egelundparken.

2023 var et mærkeligt (vand)år. I forsommeren var det knastørt. Resten af året druknede. For vandforsyningen er tørken værst. Det er der, forbruget er størst, så vandværkerne har svært ved at følge med, og derfor kommer forsyningssikkerheden under pres. Gennem året blev det bl.a. til 9 artikler til Albertslund Posten og en enkelt om "Van(d)vittige-spareråd" til beboerbladene.

Alt med måde, sagde vi, også når det kommer til vask og renlighed. Over halvdelen af os går i bad hver dag, og alt for meget tøj bliver vasket, bare fordi det er brugt en enkelt gang. Det er unødvendigt. Så la' vær med det!

Markedsdag i Nord. I vores Vandbod kunne man få tjekket sit vandforbrug. Højeste forbrug var 678 liter om dagen – men vedkommende gik også i bad i en time dagligt!! Dårlig stil...

Vand med kande. Har man købt planter for 100 kroner, skal man ikke lade dem gå ud, for at spare 2 kroner på vandregningen. Men også her gælder det, ikke at bruge mere vand end højst nødvendigt. Vores budskab er derfor: Vand sjældent, men grundigt og vand præcist med kande i stedet for med slange og spreder.

Stort er skidt – småt er godt. Lad dig ikke friste af byggemarkedernes ”gode” tilbud med store badebassiner til haven. Umiddelbart kan det lyde tilløkkende, og selvfølgelig skal ungerne kunne svale sig, men det holder jo ikke. Løsningen er ikke bare større og mere, bare fordi man kan.

Den gode historie var så, at albertslunderne sparede på vandet i tørken. I juni stillede vi os op i A-Centeret og bad folk stemme med bolde. Det blev et rungende JA på spørgsmålet ”Sparer du ekstra på vandet her under tørken?”

Tak for det 😊

Gratis Vand- og Energitjek.

15 gange var vi på hjemmebesøg.

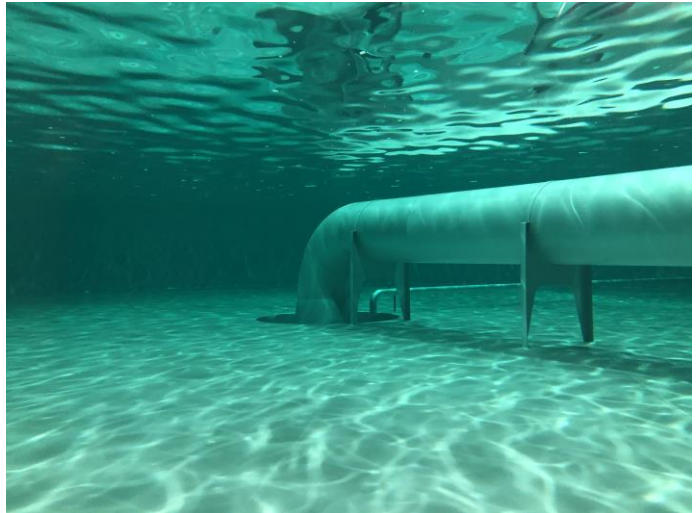
Vandtur. Klasser, grupper og foreninger tager vi gerne med på cykeltur rundt i byen for at opleve regnvand- og spildevandssystemet, de Våde Enge og naturen, der (også) er afhængig af (rent) vand. Her er det 2. G fra NEXT.

Fire klasser fik vand og klimaundervisning på skolen.

Vi må gøre noget! Vandforbruget i Albertslund steg i 2022 (det seneste år vi har tal fra). Måske pga. Corona - mere håndvask, rengøring og hjemmearbejde.... Og selv om vi stadig lå 7 liter pr. person/døgn under landsgennemsnittet, der var 105 liter, så er det gået den forkerte vej. I A-centeret delte vi forskellige vandspare ting ud – i AVC havde vi udstillinger og solgte / uddelte spareperlatorer.

Det er alvor! En stor del af vores vand kommer fra Thorsbro vandværk i Ishøj. Det producerer 10 mio m³ vand om året, som er 1/5 af alt HOFORS vand, der forsyner en million mennesker. Desværre er der kommet PFAS i nogen af borerne, så værket i 2023 kun kunne levere 8 mio m³. Det er selvsagt meget alvorligt. En anden udfordring ved Thorsbro er den nye planlagte kæmpe transformerstation, der skal muliggøre at føre havvindmøllestrøm i land. Vores tilgang er, at ”Rent vand” og ”Vedvarende energi” så vidt overhovedet mulig, skal deles om pladsen – vi har jo brug for begge dele.

Billedet er et kig ind i vandtanken på Thorsbro, hvor drikkevandet er klar til at blive pumpet til Albertslund og København.

Pas på vandet! Jo mere vi forurener grundvandet med sprøjtegift, PFAS og andre sjove ting, samtidig med, at vi får længere tørre og varme perioder, jo sværere får vandværkerne ved at følge med....

I en længere artikel forklarede vi udfordringerne med PFAS og DMS, der er umulige at håndtere i drikkevandet uden store økonomiske, energimæssige og spildevandstekniske konsekvenser.

”Uheldige kartofler” sprøjtes op til 13 gange i vækstsæsonen. Økologiske kartofler sprøjtes slet ikke. Tørken er ikke det eneste, der truer vandforsyningen. Økologi er en helt nødvendig del af løsningen på udfordringen med at skaffe rent vand nok.

NGO'erne og HOFOR. Årets dialogmøde med HOFOR gik til klimasikringsprojektet Karens Minde i Sydhavnen. Igen var Albertslund den stærkest repræsenterede kommune. Der er bare dejlig stor interesse for vand i Albertslund 😊

Byen og vandet. En af bibliotekets 4 folkehøringer handlede om Vand. Vores rolle var at placere Albertslund i fht. vandet, der er nøje knyttet til byens historie. Fængslet blev bygget her i 1850'erne, fordi der var masser af vand i undergrunden i Store Vejleådal. Rundt om fængslet voksede byen frem. Hele oplægget kan ses i Bibliotekets bog "De litterære folkehøringer – Giv naturen en stemme".

Mål 11: Bæredygtige Lokalsamfund

Verden består af lokalsamfund, og vil vi have et bæredygtigt verdenssamfund kræver det bæredygtige lokalsamfund.

Albertslund er sådan et lokalsamfund. Derfor har vi droppet ”byer” i vores oversættelse af Verdensmålet og kalder det bare ”Bæredygtige lokalsamfund”.

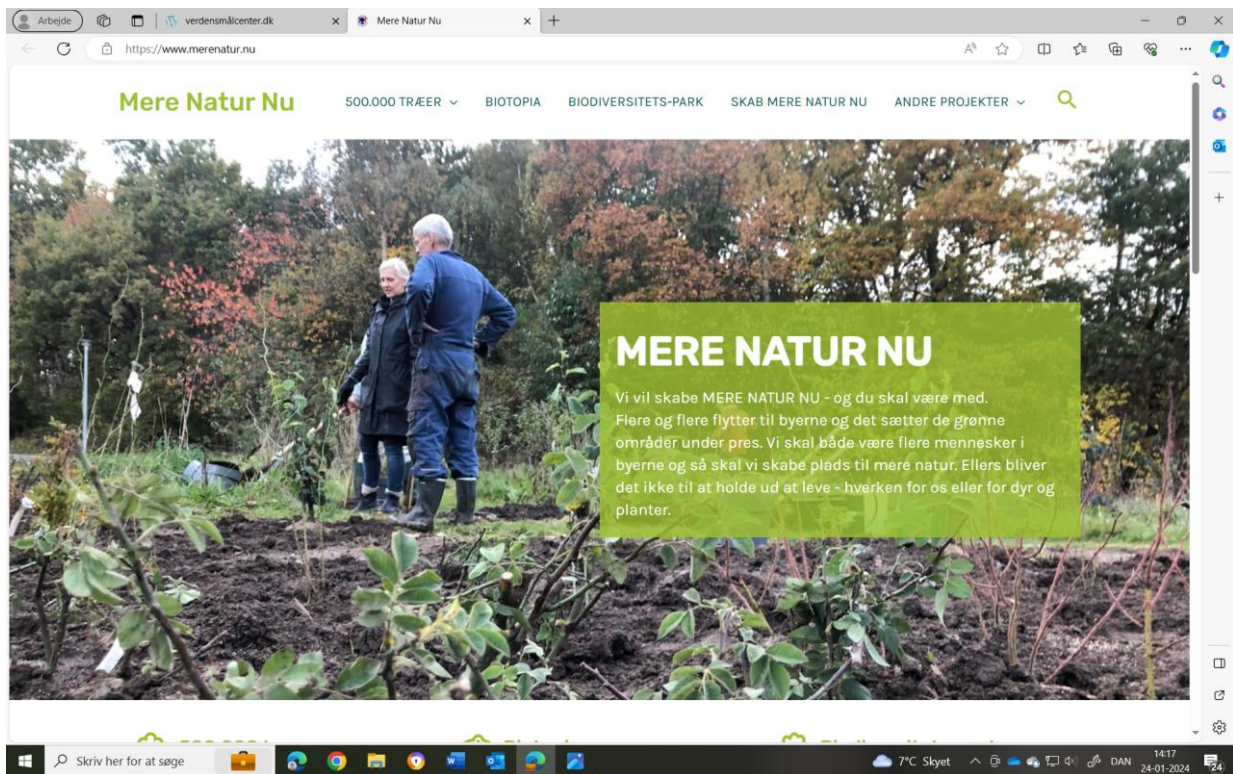
”Lokalsamfundet Albertslund” består selv af lokalsamfund. Her på egnen kalder vi dem boligområder.

En bærende værdi i Albertslund er ”Fællesskab”. Men man kan med rette spørge, hvad er vi egentlig fælles om, når det kommer til stykket – altså andet end at vi alle bor i Albertslund?! For er vi ikke meget forskellige og adskilte, når nogen har boet i gårdhus i 40 år, mens andre er lige flyttet i andelslejlighed i Buerne. Nogen bor fast i parcelhus i Vest, andre bor midlertidigt i Morbærhaven. Nogen er medlem af Lokalhistorisk forening, andre er optaget af nutiden og fremtiden. Nogen har børn på Herstedlund skole, andre er barnløse. Nogen har deres på det tørre, andre er afhængige af overskuds mad. Nogen interesserer sig for kunst, andre for at spille fodbold i BS72. Nogen har rødder i Jylland, andre i udlandet. Nogen bor til en rimelig almen husleje, andre til næsten det dobbelte i privat udlejning. Nogen arbejder i København, andre lever på kontanthjælp. Nogen elsker Vestskoven, andre ved dårlig nok hvor den ligger.

Hvad er det så, vi alligevel kan være fælles om, som vi alle har en fælles interesse i? Hvad er det, vi på tværs af forskellighederne kan samles om, som gemmer sammenhængskraften i sig, som kan være bærer af fællesskabet? Ja, helt grundlæggende er det **Den grønne omstilling**. Den har vi alle brug for, den er vi alle afhængige af. Uden den går det galt – og den kan vi alle bidrage til på hver vores måde, der hvor vi nu er hver især. Den grønne omstilling har et kæmpe potentiale for fællesskab. Den grønne omstilling er et redskab til fællesskab i Albertslund. Vi skal samles om omstillingen til ”Det bæredygtige lokalsamfund”.

Brugergruppen er en vigtig samarbejdspartner for AVC. For Brugergruppen laver vi det uformelle referat fra Brugergruppemøderne - ”Nyt fra Brugergruppen”.

Kommunikation. Albertslundposten fik 46 artikler og beboerbladene 11. Hver uge opdaterede vi vores hjemmeside www.verdensmaalcenter.dk med nye miljøhistorier fra Albertslund og vi har også hjemmesiden www.merenatur.nu. Vi sender Nyhedsbreve ud til 800 mailadresser og har mere end 3.100 venner på Facebook. I vores vinduer har vi haft skiftende udstillinger.

Tidskapsler. Sammen med biblioteket og Lokalhistorisk samling arrangerede vi udstillingen af de godt 40 Tidskapsler, der blev lavet her i byen for 25 år siden i anledning af Kulturby '96. Undervejs blev nye Tidskapsler fyldt – inkl. en fra AVC. Det affødte en del arrangementer og aktiviteter. Næste gang Tidskapslerne kan ses, er i 2046.

Bibliotekets Folkehøringer. Vi holdt oplæg på bibliotekets 4 folkehøringer om Energi, Vand, Jord og (på billedet) Luft, hvor en af pointerne var at rundt regnet 99 % af tørt træ er dannet af luft, af C fra CO₂ i atmosfæren. Derfor er flere træer et vigtigt redskab i kampen mod klimaforandringerne. En femte Folkehøring var samtidig organiseret som et kursus for bibliotekarer fra hele landet.

Cykel eller bil i Albertslund? På Grøn Dag spurgte vi ”Hvordan kommer du oftest rundt i Albertslund”, og cyklen er det klart mest populære transportmiddel – men det giver selvfølgelig også god mening, for større er byen jo heller ikke.

Grøn Dag hjælper vi kommunen med at arrangere.

På tur. En busfuld nye kommunale medarbejdere gav vi en introduktion til Albertslund, medarbejderne på Varmeværket havde vi på cykeltur rundt i byen, på fængslet lavede vi et par guidede ture, og en gruppe tyskere fra et boligselskab i Dormagen fik en rundvisning (billedet).

Miljøskolen. Hvert år udgiver vi vores katalog med undervisningstilbud, men alligevel går det trægt, med at få lærerne til at bruge os. Ofte er det de samme lærere, der vender tilbage igen og igen. De fleste skole-aktiviteter er nævnt andre steder her i beretningen, men der var også en cykeltur for 5. klasse på Lilleskolen og undervisning for to 8. klasser.

VA's Verdensmål udvalg. AVC er inviteret med i VA's Verdensmål udvalg. Det er et meget spændende og velbesøgt udvalg. Vi har flere gange holdt oplæg i udvalget både om fugt og skimmel, Verdensmålene og Verdensmål bebyggelser samt om grønne ansøgninger.

Optræden ude. På Green Power Denmark's store "Klima- og Energi scene" på Folkemødet på Bornholm, optrådte vi med vores mælke-kasse-show om Verdensmålene. Mælkekartonerne blev også luftet på "Almene Boligdage", to gange på Next og i Grønningen i Greve. I Hørsholm snakkede vi affaldssortering og i Boligselskabernes Landsforenings blad var vi med i en artikel om lokalt arbejde med Verdensmålene. På KU deltog vi i "Grønt Netværk for almene boliger" og i Bielefeldt i Tyskland stod den på Verdensmål og lokalt miljøarbejde på en stor boligkonference.

Mælkekasseshowet kan ses på www.verdensmaalcenter.dk

Verdensmålnisser på økologisk mission.

Op under jul sender vi altid vores friske Verdensmålnisser i A-Centeret for at uddele bæredygtige julegaver. I 2023 var det økologisk chokolade, for at opfordre til at købe mere økologi, der er godt for grundvandet, dyrevelfærden, biodiversiteten og helbredet.

Mål 12: Ansvarligt forbrug

Vi har strammet Mål 12 "Ansvarligt Forbrug og Produktion" op til "Ansvarligt Forbrug", så det passer til vores virkelighed. Det er i fht. forbrug og genanvendelse, vi kan gøre en forskel.

Genbruges ressourcer ikke, bliver de til affald og forurening, der har en negativ indvirkning på klima, natur og samfund. Og i takt med stigende forbrug, stiger den negative påvirkning også. Opgaven er derfor:

- (1) Ikke at bruge flere ressourcer end højest nødvendigt.
- (2) De ressourcer vi bruger, skal i videst muligt omfang være naturlige, så de ikke forurener og kan gendannes.
- (3) Når vi har brugt ressourcerne, skal de sorteres og genanvendes.

Fokus i Albertslund er især på det sidste - sortering og genanvendelse. Vi skal simpelthen have flere genanvendelige ressourcer ud af restaffaldet. I runde tal er kun 1/3, af det vi i Albertslund kommer i Restaffald, reelt restaffald. 2/3 skal vi altså have ud af Restaffaldet og over i fraktionerne til genanvendelse.

Når vi laver kontrolsorteringer, oplever vi desværre for mange genanvendelige ressourcer i restaffaldet, som her hvor der både er metal, plast og madaffald – ovenikøbet i en grøn pose.

Kom nu i gang med at sortere madaffald!

Især madaffald er den gal med. Det er egentlig lidt underligt, for det er noget af det nemmeste at sortere. Selv skolebørnene har let ved det. Når vi er ude på skolerne, siger de, "Det er jo bare alt det grønne", Derfor: Kom nu i gang albertslunder!

Tekstilaffald. Den 1. juli kom den nye fraktion. Rundt regnet 40 boligområder har vi hjulpet med at introducere den nye tekstilaffalds-fraktion. Beregnet mængder, placeret containere, leveret klistermærker og informationsmateriale.

Men brugbart tøj skal stadig til Røde Kors m.fl. Det velgørende arbejde skal ikke undermineres af den nye tekstilaffalds-fraktion. Derfor er det vigtigt, at alt tøj, der kan sælges i genbrugsbutikkene, fortsat lægges i tøjcontainerne.

Her er det vores praktikant, Fie, der slår et slag for, at brugt brugbart tøj skal til Røde Kors i A-centeret.

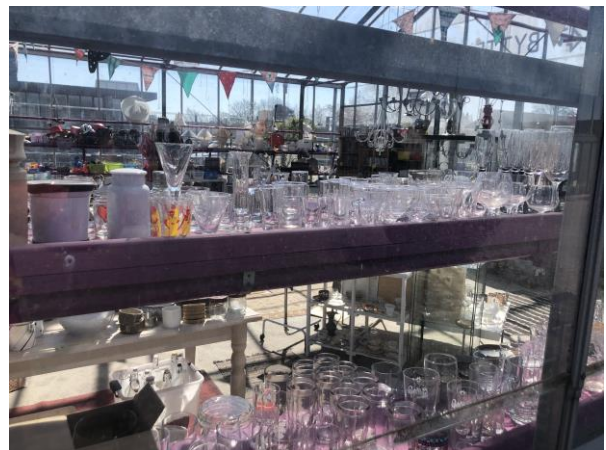
Pakke-kalender-bod. Der kommer mange genbrugs-ting gennem AVC. Vi hjælper A-centeret med at fjerne tingene efter loppemarkederne, og alt det Røde Kors Butikken skal have kørt på Genbrugsstationen / Drivhuset. Vi sorterer det, og bruger det i vores gratis-pop-up-bod foran vores kontor i Kanalgade. Alene fra årets børneloppemarked håndterede vi 6 fyldte containere á 660 liter. Det er vældig populært og dejligt, at tingene får nyt liv. På billedet er det pakke-kalender-boden, vi åbnede i slutningen af november og lukkede i december da alle 12-15 flyttekasser var ”udsolgte”.

Skraldemanden skal ikke køre forgæves. Vi fik tjekket op på tømningsfrekvenser i alle fælles affaldsøer med nedgravede beholdere, for at optimere indsamlingen og nedsætte mængden af kørte skralde-bil-kilometer. Endvidere laver vi kapacitetsberegninger på affaldsøerne for bygherrerne af de nye boligområder, så beholdernes størrelse og antal, kommer til at passe til behovet.

Vi vil ikke bo i et askebæger. Cigarettskodder hører ikke hjemme i hverken gader og stræder eller i naturen. De er fyldt med gift, der forurener jord og vand. Så da vores beholdning af lommeaskebægere var i bund, søgte vi og fik en bevilling til indkøb af 1.000 nye, som vi gladelig deler ud af.

Drivhuset. Det skal være nemt at være frivillig. Derfor hjælper vi med praktiske ting som vagtplaner, møder, referater, Facebook - og uddeling af julegaver til de frivillige. På Genbrugsstationen deltog vi også i projektet med sten, fliser og byggematerialer til genbrug. Det afslørede et ganske betydeligt potentiale på 700 kilo om dagen. Vi håber det bliver permanent.

Gennem året er der en del affaldsindsamlinger. Dels er der Naturfredningforeningens årlige, hvor vi er med i boligområderne, og dels er der de månedlige i Kanalgade, de enkeltstående på skoler og institutioner, og så dem vi bare udlåner snappere til.

E-Town på Egelundskolen. I skolens minisamfunds-uge stillede vi op med E-Towns genbrugsstation. Her skulle eleverne se, hvor gode de var til at sortere affald generelt og tekstilaffald specielt.

Affaldssortering på Børnefestugen. Vi udfordrede ungerne på Børnefestugen og satte bamser (fra Drivhuset) på højkant til dem, der deltog i vores affaldsleg – og de var gode! Den gennemsnitlige score lå i størrelsesordenen til et 10-tal! Gad vide om vi voksne, kan gøre det lige så godt....?! På Børnefestugen hjalp vi traditionen tro også med hele affaldssystemet.

Mål 13: Klimaforebyggelse og Klimatilpasning

Klimainsatsen kan ikke ses isoleret. Den er indeholdt, når vi arbejder med de andre Verdensmål. Derfor indgår Klima også i beretningens øvrige kapitler.

For os er klima er både klimaforebyggelse og klimatilpasning. I Albertslund handler tilpasning om tiltag som etablering af Våde enge, klimasikringsbassiner i nye boligområder og grønne tage.

Plads til forbedring. Da Next afholdt ”5-Fede-Dage”, var et af de temaer, vi stillede op med ”Klima og Mad”. Vi spurgte eleverne, om de overvejer at spise mindre kød – og lad os bare sige, der er plads til forbedring...

På Herstedøster skole lavede vi vegetarmad med fire forskellige klasser. En af gangene var den 25. april, hvor der for første gang blev afholdt ”National Klimahandledag”. På dagen bidrog vi også med en rundvisning i Biotopia.

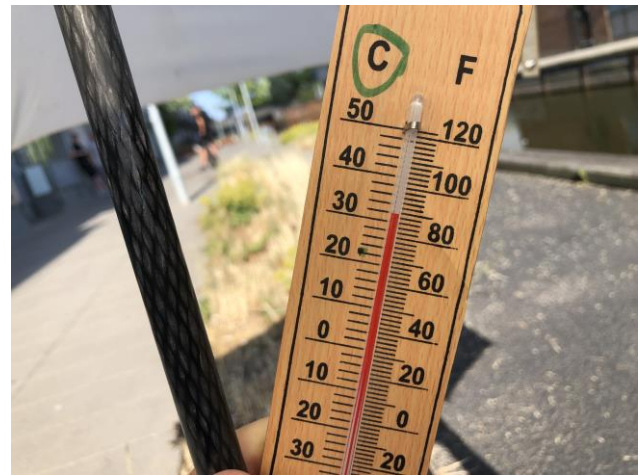
Klimaforum. Kommunen har etableret et klimaforum, der på den ene side skal følge arbejdet med realiseringen af kommunens Klimaplan, og på den anden side skal arbejde borgerrettet – herunder med de unge. I Klimaforum er Brugergruppen, Bedsteforældrenes Klimaaktion, Klimabevægelsen, Kultur-økologisk Forening og AVC repræsenteret.

På billedet er det Bedsteforældrenes Klimaaktion, der kvitterer borgmesteren for arbejdet med 80 km/timen på motorvejene i Storkøbenhavn.

Unge Klimadag. Klimaforums første store arrangement var at arrangere en klimadag for 4-500 elever fra byens 9. klasser og 1. G'er med oplæg, workshops, rap, klimamad og vores Verdensmål-mælkekarton-show. Selvom meget gik godt, var dagen ikke en udpræget succes. 400 er for mange at holde styr på, så formatet med en hel dag i Musikteateret skal gentænkes.

9 graders forskel. I forsommerens tørre og varme vejr slog vi endnu et slag for flere træer. Termometeret viste 32 grader i Kanalgade og 23 grader i Vestskoven. Efterhånden som klimaforandringerne slår igennem, kommer vi alle sammen til at ønske, at vi var startet før med at plante flere træer – mange flere træer!

Mål 15: ”10% mere natur”

Kommunalbestyrelsen har besluttet et mål om 10 % mere natur i Albertslund. Det har vi taget til os og vil gerne realisere. Derfor bliver Verdensmål 15 ”Livet på Land” i vores oversættelse til ”10% mere natur”. Men det handler om det samme – at skabe plads og bedre vilkår for livet. Skabe mere biodiversitet.

Man siger, ”alt kommer med en pris” – det gør det også i Albertslund. Overordnet er prisen, for vores måde at leve på her til lands, store marker, der er som ørkener med kun en afgrøde. Ørkener hvor liv, der forvilder sig derind, bliver slået ihjel med gift. Prisen er ikke bare forurenede grundvand, det er også et land hvor naturen er under pres. Mere end 85 % af alle plantearter kræver bestøvning af dyr, altovervejende insekter. I de seneste 50 år er mængden af insekter faldet i størrelsesordenen 75 %. Forsvinder insekterne kolliderer naturen i kaos. Dertil kommer, at vi i vores iver efter at udvide landbruget, op gennem tiden også har inddraget og tørlagt de ellers så våde ådale. Konsekvensen er, at der er kommet ilt til alt det døde plantemateriale, der ligger i ådalene, så det bliver nedbrudt og frigiver CO2. Det sker også i Albertslund. Store Vejleådal er en sådan CO2-bombe, der eksploderer hver eneste dag. Den skal stoppes. Den skal gøres mere våd.

I byen kan vi (med god grund) godt sidde og pege fingre af landmændene, men så længe vi ikke køber økologisk, ikke forlanger rent vand, ikke kræver forbud mod sprøjtegift, ikke giver plads til naturen på vore egne arealer og ikke oversvømmer de kritiske dele af ådalen, er vi også selv en del af problemet.

Biotopia er omdrejningspunktet for 10% mere natur i Albertslund. Det er her, vi viser hvordan man kan skabe mere biodiversitet, vi inspirerer til at man selv gør det derhjemme og det er her vi underviser. I 2023 fik vi lagt på med nye tiltag: Kalkbakken blev 8 tons større, hjelme blev plantet på sandbakken, oplevelsesrum for tidlige planter, møgbed med kokasser og hestepærer, skovhave, blomstereng på sletten, brændenældebed til sommerfugle, en spisekastanje, uglekasse, plantebælte om Svinepytten, info-skilte, beskærerkursus og i dødeburet flyttede nye beboere ind – først en ræv, så en grævling og sidst en sæl. Medlemmer af Kulturøkologisk Forening giver uvurderlig hjælp til plejen af Biotopia.

Sælen i dødeburet. Den 9.11. lagde vi en død sæl i dødeburet. Det er første gang, vi har et stort dyr i dødeburet om vinteren, så det er vi meget spændt på at følge: Hvem vil mon spise den, og hvor lang tid tager det!?

Nyt oplevelsesrum. Da det nye oplevelsesrum med tidlige forårsblomster skulle etableres, kom der heldigvis nogle friske unge mennesker forbi, der gerne ville give et nap med, da stolpen til info-tavlen skulle slæbes.

Brændenælder til sommerfugle. Nældens takvinge er Danmarks national sommerfugl. Den starter sit liv som æg, larve og puppe på brændenælder – det eneste sted den kan leve. Derfor har vi lavet et bed med brændenælder, så takvingen kan udvikle sig i fred og ro.

Skovhaven. Skovhaven handler om at udnytte pladsen optimalt. Planter ved jorden, buske i midten, træer i toppen. På billedet er det elever fra Herstedvester skole, der gør jorden klar til dyrkning.

Betonen dækket af. Den grimme, udskældte, gølge beton/stenkant hele vejen rundt om Svinepytten, blev dækket af med plantemåtter. Vi glæder os til at se, hvordan planterne i måtterne etablerer sig, for de er udfordret. Hen over vinteren var det hele begravet under masser af vand og et tykt lag is – men forhåbentlig finder naturen også her en vej.

Professionelt kursus i Biotopia! Det var ikke helt uden stolthed, vi lagde Biotopia til, da et professionelt rådgivningsfirma i november fremviste stedet på deres kursus for 20 anlægsgartnere og kommunale forvaltere. Det fortæller, at Biotopia kan noget.

Guidet tur. Efter en guidet tur i Biotopia nyder seniorklubben fra Herstedøster deres medbragte kaffe og kage. På besøg var også Minispejderne, en gruppe store spejdere, Ungecenteret, Grennessminde, SIND, flere 0. klasser, 5. klasser, to foreninger og en Klimagrube samt kommunale medarbejdere.

Ny stor kalkbakke. Lastbilen kunne ikke køre ind med de ekstra 8 tons kalk til kalkbakken, så det måtte flyttes på plads med håndkraft. Heldigvis var 0.A fra Herstedvester skole friske. De har hjulpet os flere gange.

En million til forprojekt. Naturen i Store Vejleådal skal have det bedre. Sammen med de 5 kommuner, Naturstyrelsen, Vejdirektoratet, I/S Vallensbæk Mose og en række interessenter har vi skruet et projekt sammen, som to store naturfonde har fundet tilstrækkelig interessant til, at de til en start har bevilliget 1 million kroner. AVC var tovholder på projektet, men efter den kommunale besparelse, har vi desværre måttet overdrage tøjlerne til andre.

Klima-lavbunds-projekt. Lavbundsjorden i Store Vejleådal skal vi have oversvømmet. Både af hensyn til natur og klima. Det handler især om de store arealer rundt om Vikingebroen og Vallensbæk/Tranegilde mose. Vi har fået tilsagn fra Miljøstyrelsen på 128.000 kr/ha. Alene i mosen (billedet) kan det løbe op i et tilskud på 9 mio. kroner. Men fremover bliver det desværre også uden os. Vi kan og må ikke forfølge det.

Nye træer. I 2022 organiserede vi plantningen af 15.000 nye kommunale træer. I 2023 skulle de tilses og skånes for ukrudt. Det blev også til nye plantninger på bl.a. Egelundskolen og Baunegården, hvor børnene hjalp til.

Ultimo 2023 havde vi registreret **30.002 nye træer og buske.**

Alle Tidens Skov. De sidste af de i alt 5.600 træer i "Alle Tidens Skov" ved Herstedhøje fik vi i jorden i starten af året med hjælp fra en mandegruppe og medarbejderne i et ingeniørfirma. Allerede i 2023 havde vi de første to rundvisninger i "Alle Tidens Skov".

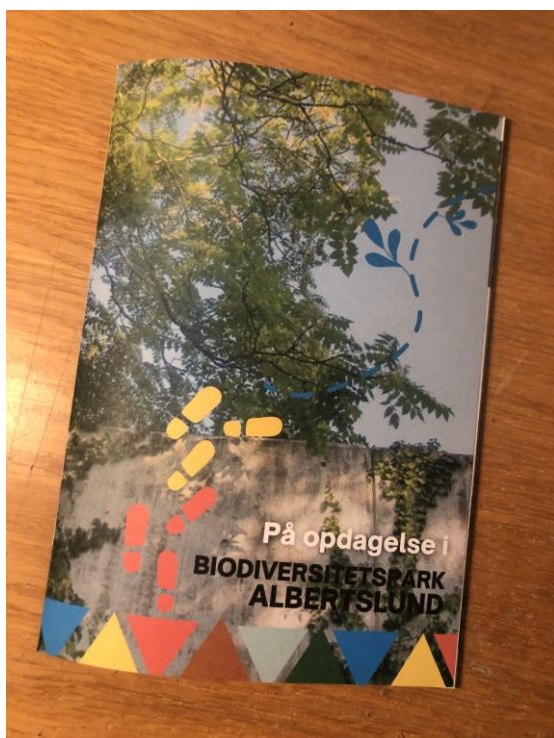
Langt ude i skoven. Ude i Vestskoven har Lilleskolen et sted, hvor de skaber biodiversitet ved bl.a. at fælde og ringe træer, de bygger bivuaker og meget andet. Vi hjalp 3.-4.-5. klasserne med at plante efeu, der skal vokse op ad træerne. Lilleskolen fik vi også med til Bioblitz i Kongsholmparken og på en fuglekigger-tur.

Planer til boligområder. Grf. Enebærhaven har 8 bede med pigstensbelægning. Dem ville de gerne have forskønnet med nye planter og hensyn til miljø. Vi udarbejdede en plan til dem. 4 andre boligområder fik tilsvarende planer, og flere fik hjælp til at udarbejde biodiversitetsansøgninger.

Pernille stoppede. Det betyder selvsagt alverden for arbejdet med ”10 % mere natur” at kommunen stoppede deres tilskud, og vores biolog, Pernille, derfor måtte finde andet arbejde. Det kommer bl.a. til at gå ud over vores tætte relation til Naturgruppen, kommunen, boligområder, Vestskoven, fonde og andre netværk hun har bygget op.

Biodiversitetspark Albertslund. Med centrum i Biotopia stråler Biodiversitetsparken en kilometer ud, hele vejen rundt. En stor del af Albertslund ligger således i Biodiversitetsparken – også det byggede miljø, hvor vi bor og lever. Vi nåede akkurat at få hæftet om Biodiversitetsparken færdig i 2023. Det beskriver en lang række af de gode eksempler på biodiversitet, der eksisterer inden for parkens cirkel. Planen er, at parken skal være et sted, hvor man kan opleve byens biodiversitet og blive inspireret. Opgaven i 2024 er at få inddraget andre gode kræfter i at få udviklet og realiseret parkens potentiale som et regionalt og nationalt sted, man må opsøge, hvis man vil blive klogere på biodiversitet.

Kulturøkologisk Forening i Albertslund (KØF)

KØF er AVC's "venneforening". Det er en selvstændig medlemsforening med egen bestyrelse, der bor sammen med AVC i Kanalens Kvarter. De ansatte i AVC er sekretariat for KØF. KØF laver sig egen beretning. I ord og billeder kommer de vigtigste nedslag her:

KØF var med i processen, da Tidskapslerne fra 1996 kom frem i lyset, udstillet på biblioteket og suppleret med nye. En af dem fyldt op af KØF.

KØF har været aktiv i den forrygende udvikling i Biotopia med alle de nye tiltag og besøg.

Den første onsdag i måneden (bortset fra vinter) mødes medlemmer af KØF i Biotopia for at pleje og udvikle området, og f.eks. har de også arrangeret Beskæringskursus (billedet).

Som altid var KØF med til Grøn Dag på Materialegården. Årets temaer var (tema)plakat 2023, udlevering af kalk fra vandværkerne og Biotopia.

Fra fængsel til Vridsløse. KØF deltog i arbejdsgruppen for navngivning af veje og pladser på fængselsgrunden. I den forbindelse inviterede de også på en ”Gå-og-Snak” tur i området, for at få inspiration til de nye navne. KØF er med i ”Vridsløselille Fængsels Venner”.

Roskildevej fyldte 250 år og KØF var en af aktørerne – både på selve dagen og før, hvor foreningen varmede op med en guidet cykeltur på den nye og gamle Roskildevej.

KØF'ere hjælper med at plante "Alle Tiders Skov"

KØF renoverede også hønsemaleriet (Lyngmosevej/Damgårdsstien) og klodemosaikken ved banen, bevilligede kr. 25.000 til solceller på en skole i Bombo i Uganda og kr. 28.000 til et kvindeprojekt i Syd Sudan, vedligeholdte Store Vejleå Trampesti, arrangerede guidede ture, bekæmpede bjørneklo i Store Vejleådal på 20. år på frivillig basis, deltog i kommunens nye Klimaforum samt uddelte Lyspunkt prisen 2023 til Alberts Have!

Økonomi og medarbejdere

AVC's finansiering kommer fra (1) Varme-, affald- og vandtaksterne. (2) Skattemidler. (3) Konsulentvirksomhed og fondsmidler:

1. Tilskuddet fra taksterne var i 2023 kr. 1.285.000.
2. Med udgangen af 2023 stoppede kommunalbestyrelsen sit årlige tilskud af skattemidler på kr. 550.000 til AVC. Det forberedte vi os på i 2023 ved at nedlægge en stilling.
3. I 2023 lavede vi indtægtsdækket virksomhed for kr. 351.450 eks. moms og vi fik kr. 156.400 i støtte fra fonde.

Økonomisk kom vi ud af 2023 med et overskud på kr. 292.400. Det skyldes først og fremmest færre lønudgifter, regulering af feriepenge, øget indtægtsdækket virksomhed og udbetaling af fondsmidler (hvor en stor del af udgiften havde været de foregående år). Da vi havde budgetteret med et underskud på kr. 67.000, blev resultatet kr. 359.400 bedre end budgetteret.

Indtil den 1.10. (hvor Pernille stoppede) var vi 3 medarbejdere på kontoret – Pernille, Povl og Signe (30 timer/uge). Dertil kommer Tage (IT-support og hjemmesideteknik), Jens (faglig konsulent på naturområdet) og Patrick (handyman) samt en praktikant.

”Handleplan 2024” for Albertslund Verdensmål Center

Verdensmål Centeret arbejder med byens grønne omstilling til bæredygtighed med afsæt i Verdensmålene om Vand, Varme/Energi og Affald/Genanvendelse samt en tværgående indsats. AVC’s målgruppe er borgere og boligområder, skoler, børn og unge. Vi samarbejder bredt med Albertslund kommune, samt med foreninger, organisationer, Albertslund Posten, erhvervsliv m.fl. AVC’s opgave er at engagere borgere i alle aldre og boligområder i deres egen og byens grønne omstilling. Vi oversætter komplicerede problemstillinger til forståelse og handlekompetencer i hverdagslivet.

Mål 6: Rent vand og sanitet

Udfordringen er, at det pga. forurening og klimaforandringer bliver vanskeligere at skaffe rent og rigeligt drikkevand. Opgaven er derfor at passe bedre på vandet i hele kredsløbet. Før vi bruger det (beskyttelse af grundvandet), når vi bruger det (vandbesparelser) og når vi har brugt det (renere spildevand).

- Vi vil uddele perlatorer, tilbyde vandtjek og lave oplæg om vand på skolerne. Oplyse om blødere vand, arbejde for mere økologi og ingen sprøjtegift i haverne. Begrænsning af kemikalier i spildevandet, anbefale Svanemærkede produkter og oplyse om forurening af grundvandet.
- Vi vil skabe indsigt i fht. vandkredsløbet og i klimasikring (som grønne tage, Biotopia, bassiner og Våde Enge).
- Vi vil hjælpe borgerne med ”Tag vare på vandet” (inkl. det varme vand), arrangere ture samt fortsætte samarbejdet med HOFOR. Vores mål er i første omgang et forbrug på 90 liter i døgnet pr. albertslunder.

Mål 7: Bæredygtig energi

Udfordringen er klimaforandringerne og den manglende forsyningssikkerhed aktualiseret af krigen i Ukraine. Opgaven er derfor at omstille Albertslund til et lavere energiforbrug og til vedvarende energi – til det er Lavtemperaturfjernvarme en nøgle.

- Vi vil understøtte Varmeværkets arbejde med omstilling til lavtemperaturfjernvarme, realiseringen af kommunens klimaplan og etableringen af flere solceller og træer i byen.
- Vi vil tilbyde energitjek med termografering, udlåne energimålere og fortsætte arbejdet for at fremme cyklisme.
- Vi vil hjælpe borgere med ”Pas på energien” og at forbruge færre produkter, samt deltage i den kommunale Klimagruppe.

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Udfordringen er, at der bruges for mange ressourcer, som ikke genanvendes. Det påvirker klimaet, naturen og samfundet negativt. Opgaven er derfor at omstille til et bæredygtigt forbrug, der beror på fornyelige ressourcer, som naturen kan nå at gendanne, og hvor produkter og forbrug ikke forurener.

- Vi vil arbejde for målet om at være fri for affald i 2050 og understøtte kommunens målsætninger inden for genanvendelse.

- Vi vil hjælpe borgere og boligområder (herunder de nye boligområder) med at øge graden af affaldssortering og få mere genanvendeligt ud af restaffaldet.
- Vi vil understøtte Naturfredningsforeningens årlige affaldsdag, de faste affaldsindsamlinger i Kanalgaden og andre affaldsindsamlinger.
- Vi vil hjælpe borgerne med ”Tag ansvar for ressourcerne”.

Tværgående:

- Vi vil lave kampagner, undervisning for skoleklasser, arrangere ture, skrive artikler til AP og beboerbladene, vedligeholde vores hjemmeside og bruge sociale medier.
- Vi vil sammen med Naturgruppen og Kulturøkologisk Forening fortsætte arbejdet og formidlingen omkring Biotopia.
- Vi vil være sekretariat for Kulturøkologisk Forening og Netværket for Lokalt Agenda 21 arbejde i Danmark, administrere midlerne i Tagsagsfonden og udføre indtægtsdækket virksomhed.
- Vi vil generelt samarbejde med borgere, grupper, boligområder og kommunen om byens grønne omstilling.
- Vi vil fortsætte arbejdet for byens grønne omstilling og vores mulighed for at sætte ind de steder, hvor der opstår behov og muligheder for indsatser også inden for andre Verdensmål end Vand, Energi og Affald, derfor vil vi arbejde for, at AVC kommer tilbage på det kommunale budget.

Bestyrelse og ansatte

Der er ni pladser i AVC's bestyrelse. 4 vælges af Brugergruppen. 3 af Kommunalbestyrelsen. 2 af KØF.

Fra Brugergruppen:

- * Tove Jensen, Formand (VA 4 Syd)
- * Lars Bremer (AB Syd gård og række)
- * Rudi Tobisch (Godthåbsparken)
- * Birthe Yde Nielsen (Galgebakken)

Fra Kulturøkologisk Forening:

- * Lærke Jul Gagner (Bo-Vest)
- * Knud Dahn (Herstedlund) - til den 3.10.2023
- * Leif Pedersen (Troldnøddegrd.) – fra 3.10.2023

Udpeget af Kommunalbestyrelsen:

- * Marianne Burchall, Næstformand (A) - til den 14.11.2023
- * Dogan Polat (A) – fra den 14.11.2023
- * Marie Juhl (Ø)
- * Hans Henrik Høg (Trafik & Natur. Miljø & Teknik)

Ansatte i Albertslund Verdensmål Center pr. 1.1.2024

Povl Markussen	Centerleder	povl@verdensmaalcenter.dk
Signe Haarh Landon	Projektleder	signe@verdensmaalcenter.dk
Andre:	Jens Thejsten	Have- og landskabskonsulent
	Tage Jensen	IT-support og hjemmeside-teknikker

Kanalens Kvarter 32, 2620 Albertslund, tlf. 43 62 20 15

E-mail: albertslund@verdensmalcenter.dk

www.verdensmalcenter.dk

Facebook: Albertslund Verdensmål Center og I Love Albertslund